

اختلال جنسی و حقوق خانواده

فرج الله هدايت نيا

www.ketab.ir

اختلال جنسی و حقوق خانواده

فرج الله هدایت‌نیا

شوریهت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

ناشر: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

چاپ اول: ۱۳۹۹

مارگ: ۱۳۰: ۱۳۰: ۱۳۰

قیمت: ۲۰۰۰ تومان

طراح جلد: سید جمال میرنجفی

چاپ و صحافی: هنر کام

سرشناسه: هدایت‌نیا، فرج‌الله. ۱۳۹۹.

عنوان و نام پدیدآور: اختلال جنسی / حقوق / فرج‌الله هدایت‌نیا.

مشخصات نشر: تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۳۵۱ص.

شابک: ۷-۴۴۴-۱۰۸-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه. یادداشت: نمایه.

موضوع: زن‌شویی - مسائل جنسی - قوانین و مقررات - ایران.

موضوع: Sex in marriage--Law and legislation--Iran

موضوع: حقوق خانواده (فقه).

Domestic relations--(Islamic Law)

موضوع: امور جنسی - ایران - اختلالات.

Sexual disorder -- Iran

موضوع: حقوق خانواده.

Domestic relations--Iran

شناسه افزوده: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۳ الف ۴ هـ / ۵۴۲ KMH

رده‌بندی دیویی: ۳۴۶/۵۵۰۱۶

شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۳۸۴۹۷

دفتر مرکزی: تهران، خیابان شهیدیهشتی، تقاطع بزرگراه

شهید مدرس، پلاک ۵۶ تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۳۴۱

فروشگاه کتاب اندیشه: تهران: خیابان انقلاب، روبروی

درب اصلی دانشگاه تهران، پلاک ۱۳۴۸، تلفن: ۶۶۱۷۵۶۷۰

www.poiict.ir

همه حقوق محفوظ است

فهرست

پیشگفتار	۱۵
مقدمه	۱۹
بخش یکم: مروری بر معنای اختلال جنسی	۲۵
فصل یکم: موضوع شناسی زیستی - روان شناختی اختلال جنسی	۲۹
گفتار یکم: معنی شناسی اختلال جنسی	۲۹
۱. معنی شناسی لغوی «اختلال» و «جنس»	۲۹
الف) معنی لغت اختلال	۲۹
ب) معنی لغت جنس	۳۰
۲. معنی شناسی اصطلاحی اختلال جنسی	۳۲
الف) تعریف اختلال عملکرد جنسی	۳۳
ب) تعریف اختلال هویت جنسی	۳۷
ج) تعریف اختلال انحراف جنسی	۳۹
گفتار دوم: علل، مصادیق، گونه ها و ماهیت اختلال جنسی	۴۳
۱. علل اختلال جنسی	۴۳
الف) علل روانی اختلال های جنسی	۴۴
اول: علل زمینه ساز	۴۴
دوم: علل آشکار ساز	۴۵
ب) علل زیستی اختلال های جنسی	۴۵
اول: علل هورمونی اختلال جنسی	۴۶
دوم: علل عروقی اختلال جنسی	۴۷

- ۴۷..... سوم: علل عصبی اختلال جنسی
- ۴۸..... ۲. مصادیق اختلال جنسی
- ۴۸..... الف) اختلال‌های میل شهوانی
- ۴۹..... اول: میل جنسی کم‌کار (Hypoactive Sexual Desire Disorder)
- ۴۹..... دوم: میل جنسی پرکار (Sexual over-Activity)
- ۵۰..... سوم: انزجار جنسی (Sexual Aversion)
- ۵۰..... ب) اختلال‌های انگیختگی
- ۵۱..... اول: انگیختگی جنسی در زن (Female Sexual Arousal)
- ۵۱..... دوم: انگیختگی جنسی در مرد (Male Erectile Disorder)
- ۵۲..... اختلال‌های ارگاسم
- ۵۲..... زن: زودانزالی (Premature Ejaculation) و دیرانزالی (Retarded Ejaculation)
- ۵۳..... دوم: درد جنسی (Sexual Pain)
- ۵۵..... ۳. گونه‌های اختلال جنسی
- ۵۶..... الف) اختلال دائمی انگیختگی
- ۵۷..... ب) اختلال فراگیر یا موسیقی
- ۵۷..... ج) اختلال مطلق یا نسبی
- ۵۸..... د) اختلال خاص یا مشترک
- ۵۹..... ۴. ماهیت اختلال جنسی
- ۶۱..... فصل دوم: موضوع‌شناسی فقهی — حقوقی اختلال جنسی
- ۶۲..... گفتار یکم: اختلال جنسی و عیوب موجب فسخ در فقه و حقوق خانواده
- ۶۵..... ۱. عیوب موجب فسخ در فقه و خانواده
- ۶۵..... الف) تعریف عیوب
- ۶۶..... ب) مصادیق عیوب موجب فسخ
- ۶۸..... ج) نسبت عیوب موجب فسخ با عیوب جنسی
- ۶۸..... ۲. نسبت ماهوی اختلال جنسی و عیوب موجب فسخ
- ۷۰..... گفتار دوم: اختلال جنسی و انواع بیماری‌ها در فقه و حقوق خانواده
- ۷۰..... ۱. انواع بیماری‌ها در فقه و حقوق خانواده
- ۷۰..... الف) بیماری‌های موجب فسخ (ماده ۱۱۲۳ قانون مدنی)

۷۱.....	یکم: بیماری برص
۷۲.....	دوم: بیماری جذام
۷۳.....	ب) بیماری‌های مقاربتی (ماده ۱۱۲۷ قانون مدنی).....
۷۴.....	یکم: بیماری‌های ویروسی
۷۵.....	دوم: بیماری‌های باکتریایی
۷۷.....	سوم: بیماری‌های انگلی
۷۸.....	ج) بیماری‌های واگیردار و خطرناک (ماده ۲۳ قانون حمایت خانواده).....
۷۸.....	د) بیماری‌های صعب‌العلاج روانی یا ساری (ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی).....
۷۸.....	۲. نسبت ماهوی اختلال جنسی و انواع بیماری‌ها.....
۸۱.....	بخش دوم: روش‌شناسی فقهی و رویکردشناسی حقوقی موضوع کتاب.....
۸۵.....	فصل یکم: روش‌شناسی فقهی موضوع کتاب.....
۸۵.....	گفتار یکم: روش‌شناسی اجتهاد در موضوعات جاری و جدید فقهی.....
۸۵.....	۱. روش‌شناسی اجتهاد در موضوعات جاری فقهی.....
۸۶.....	الف) مقصدگرایی.....
۸۸.....	ب) نص‌بندی.....
۸۹.....	ج) نص‌محوری.....
۸۹.....	اول: روش عقلانی.....
۹۱.....	دوم: مقصدپذیری.....
۹۳.....	سوم: نظام‌سازی.....
۹۵.....	۲. روش‌شناسی اجتهاد در موضوعات جدید فقهی.....
۹۵.....	الف) قواعد فقهی.....
۹۵.....	اول: تعریف و گونه‌های قواعد فقه.....
۹۷.....	دوم: قواعد فقه در کتاب و سنت.....
۹۸.....	سوم: ظرفیت قواعد فقه در پاسخ‌گویی به نیازهای نوپدید.....
۹۹.....	ب) ملاک‌های احکام.....
۱۰۰.....	اول: ملاک‌های منصوص.....
۱۰۱.....	دوم: ملاک‌های مستنبط.....
۱۰۸.....	ج) مقاصد شرعی.....

- اول: تعریف مقاصد شرعی..... ۱۰۸
- دوم: مقاصد شرعی در کتاب و سنت..... ۱۱۱
- سوم: کارکردهای مقاصد شرعی در فقه اسلامی..... ۱۱۴
- گفتار دوم: روش‌شناسی اجتهاد در مصادیق جاری و جدید اختلال جنسی..... ۱۱۶
۱. روش اجتهاد در مصادیق جاری اختلال جنسی..... ۱۱۶
۲. روش اجتهاد در مصادیق جدید اختلال جنسی..... ۱۱۷
- فصل دوم: رویکردشناسی حقوقی موضوع کتاب..... ۱۱۹
- گفتار یکم: موضوع کتاب از منظر حقوق خصوصی خانواده..... ۱۲۰
۱. معیار موضوعی شماری حقوق خانواده..... ۱۲۰
۲. آثار خصوصی شماری حقوق خانواده..... ۱۲۲
۳. مبانی اختلال جنسی در حقوق خصوصی خانواده..... ۱۲۳
- گفتار دوم: موضوع کتاب از منظر حقوق عمومی خانواده..... ۱۲۴
۱. مبانی حقوق عمومی خانواده در اسلام..... ۱۲۴
۲. مبانی حقوق عمومی خانواده در جمهوری اسلامی ایران..... ۱۲۶
- الف) خانواده‌گرایی در حقوق عمومی جمهوری اسلامی ایران..... ۱۲۶
- ب) خانواده‌محوری در حقوق عمومی جمهوری اسلامی ایران..... ۱۲۹
۳. مباحث اختلال جنسی در حقوق عمومی خانواده..... ۱۳۱
- بخش سوم: اختلال جنسی و حقوق خصوصی خانواده..... ۱۳۳
- فصل اول: آثار اختلال جنسی در حقوق همسری..... ۱۳۷
- گفتار اول: آثار اختلال جنسی بر روابط مالی همسران..... ۱۳۷
۱. آثار اختلال جنسی بر نفقه زوجه..... ۱۳۷
- الف) اثر فقهی اختلال جنسی بر نفقه زوجه..... ۱۳۸
- اول: بررسی نفقه بیمار در فقه امامیه..... ۱۳۸
- دوم: تحلیل فقهی نفقه زن مبتلا به اختلال جنسی..... ۱۴۳
- ب) اثر حقوقی اختلال جنسی بر نفقه زوجه..... ۱۴۴
- اول: نفقه معذوره در قانون مدنی..... ۱۴۴
- دوم: نفقه معذوره در قانون حمایت خانواده..... ۱۴۶
۲. اثر اختلال جنسی بر مهر زوجه..... ۱۴۷

۱۴۷	الف) اثر اختلال جنسی بر مهر در نکاح منقطعه
۱۴۸	اول: اثر نشوز زوجۀ منقطعه بر مهر
۱۴۹	دوم: اثر ناتوانی جنسی زوجۀ منقطعه بر مهر
۱۵۰	ب) اثر اختلال جنسی بر مهر در نکاح دائم
۱۵۱	اول: مبنای استحقاق زوجۀ بر مهر
۱۵۲	دوم: مبنای استقرار حق زوجۀ بر مهر
۱۵۴	سوم: اثر خلوت در کمال مهر
۱۵۶	۲. آثار اختلال جنسی بر روابط زناشویی
۱۵۷	۱. آثار ناتوانی جنسی زوجین
۱۵۷	الف) ناتوانی جنسی زوجۀ
۱۵۷	یکم: حق زوجۀ در امتناع از تمکین
۱۵۸	دوم: حق زوجۀ در انکار همسر دیگر
۱۶۰	ب) ناتوانی جنسی زوج
۱۶۱	یکم: حق زوجۀ در کامیابی از شوهر
۱۶۲	دوم: جواز ترک مواقعه بر شوهر
۱۶۳	۲. آثار روابط جنسی ضرری و حرجی
۱۶۳	الف) امتناع از وطی
۱۶۵	ب) عدم تحقق نشوز
۱۶۵	یکم: مفهوم نشوز
۱۶۶	دوم: موانع نشوز
۱۶۶	سوم: تأثیر اختلال جنسی در مانعیت از نشوز
۱۶۱	۳. اثر بیش‌فعالی جنسی زوجین
۱۶۷	د) بیش‌فعالی جنسی زوج
۱۶۸	ب) بیش‌فعالی جنسی زوجۀ
۱۶۹	یکم: بررسی فقهی حدود حق مواقعه زوجۀ
۱۷۰	دوم: بررسی وجوب ثانوی ناشی از بیش‌فعالی جنسی
۱۷۵	فصل دوم: آثار اختلال جنسی در انحلال نکاح
۱۷۵	گفتار یکم: اختلال جنسی و عیوب موجب فسخ نکاح

۱. صورت‌بندی نظریه‌های فقهی و موضع حقوق خانواده جمهوری اسلامی ایران ۱۷۶
- الف) صورت‌بندی نظریه‌های فقهی دربارهٔ عیوب موجب فسخ نکاح ۱۷۶
- ب) موضع حقوق خانواده جمهوری اسلامی ایران دربارهٔ عیوب موجب فسخ نکاح ۱۷۷
۲. بررسی امکان تسری حق فسخ به عیوب و بیماری‌های جدید ۱۷۹
- الف) قواعد نفی ضرر و حرج ۱۸۰
- ب) تنقیح مناط و قیاس اولویت ۱۸۲
- یکم: امکان درک ملاک‌های احکام ۱۸۳
- دوم: کشف ملاک حکم فسخ در بعضی عیوب و بیماری‌های جدید ۱۸۶
- سوم: احراز ملاک حکم فسخ در بعضی عیوب غیرمنصوص ۱۸۸
- نتیجه ۱۹۰
- ج) راه‌اندازی حصری بودن عیوب ۱۹۱
- نتیجه ۱۹۴
- گفتار دوم: اختلال جنسی و صلاح قضایی ۱۹۵
۱. سیر تحولات فقهی دربارهٔ اساس دادنی قضایی ۱۹۷
- الف) حصر طلاق قضایی در عوای نفقه ۱۹۸
- ب) توسعه طلاق قضایی در امور زناشویی ۲۰۰
۲. بررسی فقهی ادله طلاق قضایی در امر جنسی ۲۰۵
- الف) قواعد نفی ضرر و حرج ۲۰۶
- یکم: کارکردهای قواعد نفی ضرر و حرج ۲۰۶
- دوم: فراگیری قواعد نفی ضرر و حرج در روابط هم‌جنسی ۲۱۰
- ب) اصل منع امساک ضرری ۲۱۳
- یکم: منع امساک ضرری در قرآن کریم ۲۱۴
- دوم: رویکردهای فقهی دربارهٔ آیات منع امساک ضرری ۲۱۵
- سوم: بررسی فراگیری آیات منع امساک ضرری ۲۱۷
- ج) قاعده معاشرت به معروف ۲۲۱
- یکم: لزوم معاشرت به معروف در قرآن کریم ۲۲۲
- دوم: معاشرت به معروف به مثابه قاعده فقهی ۲۲۳
- د) اصل عفاف ۲۲۶

۲۲۶	یکم: اختلال جنسی و خطر آلوده‌دامنی زن
۲۲۸	دوم: عفاف به مثابه قاعده فقهی
۲۳۲	نتیجه
۲۳۲	۳. بررسی حقوقی سببیت اختلال جنسی در طلاق قضایی
۲۳۲	الف) پیشینه تقنینی و سیر تحولات حقوقی
۲۳۲	یکم: متن اولیه قانون مدنی
۲۳۴	دوم: قوانین سابق خانواده
۲۳۶	سوم: تحولات پس از انقلاب اسلامی
۲۴۰	ب) بررسی سببیت اختلال جنسی برای طلاق قضایی در نظم حقوقی کنونی
	یکم: بررسی آخرین اصلاحیه ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی و تطبیق آن بر اختلال جنسی
۲۴۰	دوم: سببیت اختلال جنسی برای طلاق در رویه قضایی
۲۴۳	سوم: ارزیابی فقهی و تحلیل انتقادی
۲۴۳	- انطباق قانون با یافته فقهی عسر و حرج
۲۴۴	- تطبیق نداشتن تفسیر رای فقهی عسر و حرج
۲۴۵	بخش چهارم: اختلال جنسی و حقوق عمومی خانواده
۲۴۹	فصل یکم: پیامدهای فردی و خانوادگی اختلال جنسی
۲۴۹	گفتار یکم: پیامدهای فردی اختلال جنسی
۲۴۹	۱. مفهوم و جایگاه حقوقی سلامت
۲۴۹	الف) مفهوم حق سلامت
۲۵۱	ب) جایگاه حقوقی حق سلامت
۲۵۱	یکم: حق سلامت در اسناد بین‌المللی
۲۵۳	دوم: حق سلامت در حقوق داخلی جمهوری اسلامی ایران
۲۵۶	۲. تأثیر اختلال جنسی بر سلامت جسمی، روحی و اخلاقی فرد
۲۵۶	الف) تأثیر اختلال جنسی بر سلامت جسمی
۲۵۷	ب) پیامد اختلال جنسی بر سلامت روانی
۲۵۸	ج) تأثیر اختلال جنسی بر سلامت اخلاقی
۲۵۹	گفتار دوم: پیامدهای خانوادگی اختلال جنسی

۱. جایگاه حقوقی سلامت خانواده ۲۵۹
- الف) سلامت خانواده در سند نقشه مهندسی فرهنگی کشور ۲۶۰
- ب) سلامت خانواده در منشور حقوق و مسئولیت‌های زنان ۲۶۱
۲. تأثیر اختلال جنسی بر روابط همسری و فرزندآوری ۲۶۱
- الف) پیامدهای اختلال جنسی در روابط همسری ۲۶۲
- یکم: طلاق عاطفی ۲۶۲
- دوم: طلاق حقوقی ۲۶۳
- ب) پیامدهای اختلال جنسی در فرزندآوری ۲۶۴
- فصل دوم: مسئولیت‌های حقوقی دولت در تامین سلامت خانواده** ۲۶۷
- گفتار یکم: مسئولیت بیش‌گیرانه ۲۶۸
۱. تربیت و آموزش جنسی ۲۶۹
- الف) تربیت جنسی کودکان ۲۷۰
- یکم: تربیت جنسی کودکان در منابع اسلامی ۲۷۰
- دوم: مسئولیت برانگیز تربیت جنسی کودکان ۲۷۳
- ب) آموزش جنسی همسران ۲۷۴
- یکم: اهمیت آموزش جنسی در منابع اسلامی ۲۷۴
- دوم: آموزش مزدوجین در حقوق خانواده ایران ۲۷۶
۲. گواهی سلامت جنسی ۲۸۱
- الف) پیشینه حقوقی گواهی سلامت حین ازدواج ۲۸۱
- ب) گواهی سلامت جنسی در حقوق خانواده ایران ۲۸۵
- ج) آثار تخلف و تدلیس در وصف سلامت جنسی ۲۸۶
- یکم: حق فسخ ۲۸۸
- دوم: لزوم جبران ضرر ۲۹۰
- سوم: مجازات ۲۹۱
- گفتار دوم: مسئولیت درمانی ۲۹۲
۱. شناسایی اختلال جنسی ۲۹۲
- الف) موانع شناسایی اختلال جنسی ۲۹۲
- یکم: موانع فرهنگی ۲۹۲

دوم: موانع حقوقی.....	۲۹۴
ب) روش شناسایی اختلال جنسی.....	۲۹۵
یکم: روش کارشناسی.....	۲۹۶
دوم: روش داورى.....	۲۹۸
سوم: نقد و بررسی و راه کار پیشنهادی.....	۳۰۱
۲. درمان اختلال جنسی.....	۳۰۳
الف) مسئولیت دولت در درمان اختلال جنسی.....	۳۰۳
ب) آثار فقهی درمان پذیری و درمان اختلال جنسی.....	۳۰۵
یکم: اثر فقهی درمان اختلال جنسی در حق فسخ نکاح.....	۳۰۵
دوم: اثر فقهی درمان اختلال جنسی در طلاق قضایی.....	۳۰۷
ج) اثر حقوقی درمان پذیری و درمان اختلال جنسی.....	۳۰۹
یکم: اثر حقوقی درمان پذیری اختلال جنسی در حق فسخ نکاح.....	۳۰۹
دوم: اثر فقهی درمان پذیری اختلال جنسی در طلاق قضایی.....	۳۱۰
نتیجه.....	۳۱۲
۱. آثار اختلال جنسی در حقوق خصوص خانواده.....	۳۱۲
الف) در حقوق مالی زوجه.....	۳۱۳
ب) روابط زناشویی.....	۳۱۴
ج) فسخ نکاح.....	۳۱۵
د) طلاق قضایی.....	۳۱۵
۲. مسئولیت های دولت در حقوق عمومی خانواده.....	۳۱۶
الف) مسئولیت پیش گیرانه.....	۳۱۶
ب) مسئولیت درمانی.....	۳۱۷
کتابنامه.....	۳۱۹
فهرست آیات.....	۳۲۳
فهرست روایات.....	۳۲۷
نمایه اعلام.....	۳۴۱
نمایه موضوعی.....	۳۴۵

پیشگفتار

در پرتو پوزی ان از ادب شکوه‌مند اسلامی ایران، بار دیگر دین و معرفت دینی، به‌ویژه تعالیم معنوی، به عنوان فکر و فرهنگ مرقی و نجات‌بخش آدمی، در عرصه نیات انسان معاصر ظاهر شد. تجدید حیات تعالیم و حیانی و ارزش‌های اسلامی از سبب بیداری و خودباوری ملت‌های مسلمان و احیای روح ستم‌ستیزی در نان و از دیگر سو، باعث نمایان‌تر شدن سست‌پایگی مسلک‌ها و مکاتب بشری و نظام‌های مبتنی بر آن‌ها شد.

بایستگی تحقیقات دقیق و منسجم، نظریه‌پروری و نوآوری درباره زیرساخت‌های اندیشه دینی و نظام‌های اجتماعی متدبر آن، پرداخت علمی و روزآمد به حوادث فکری به فراخور وضع کنونی و این «عظیم، آسیب‌شناسی در حوزه فرهنگ ملی و باورداشت‌های رایج دینی برای عرینه اندیشه دینی و دفاع معقول از آن، زدودن پیرایه‌های موهوم و موهون از ساحه فاسد بین، تبیین و عرضه صحیح اندیشه دینی، و صیانت از هویت فرهنگی و سلامت فکر و اقشار تحصیل‌کرده و نسل جوان کشور، تأسیس نهاد علمی، پژوهشی، بررسی، دانشگاهی، و حوزوی مختص و کارآمد را فرض می‌کرد.

بر این اساس، «پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی» به عنوان نهاد علمی - فکری حسب الامر و بر اساس نظر رهبر فرهیخته انقلاب اسلامی آیت الله العظمی خامنه‌ای و با تلاش فراوان حجت الاسلام والمسلمین علی اکبر رشاد در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد.